

Rapport fra pilotprosjekt i Asker kommune

Erfaringer, anbefalinger og eksempler fra hvordan syv av kommunens virksomheter har jobbet med bærekraft

22. januar 2020

Innholdsfortegnelse

INTRODUKSJON TIL PILOTEN	2
PROSESSEN	2
ERFARINGER FRA PILOTPROSJEKTET	3
1. VEILEDNING OG OPPFØLGING HAR VÆRT SVÆRT VIKTIG FOR AT VIRKSOMHETENE LYKKE	3
2. DET VAR VIKTIG MED INTERN FORANKRING	3
3. Å SKAPE NYHETSFAKTOR HAR VÆRT KREVENDE	3
4. STORT POTENSIALE I MER SAMARBEID PÅ TVERS AV VIRKSOMHETSOMRÅDER	4
5. Å PRIORITERE TID TIL PILOTEN HAR VÆRT UTFORDRENDE	4
6. LEDELSEENGASJEMENT HAR VÆRT AVGJØRENDE	4
7. LITE BEVISSTHET RUNDT MÅLGRUPPEINVOLVERING	4
8. BEGRENSNINGENE PÅ HVILKE BÆREKRAFTSMÅL VIRKSOMHETENE KUNNE VELGE MELLOM OPPLEVDES UNØDVENDIG	5
ANBEFALING TIL VIDERE PROSESS	5
1. KUNNSKAPSBYGGING MÅ INKLUDERES – IKKE BARE EN METODIKK	5
2. SIKRE GOD OG RIKTIG VEILEDNING	5
3. LA VIRKSOMHETENE KARTLEGGE HVA SOM ALLEREDE GJØRES INNEN BÆREKRAFT	6
4. UTFORDRINGER MED TID HENGER SAMMEN MED FORSTÅELSE AV BÆREKRAFT OG MÅ SEES I SAMMENHENG	6
5. VIRKSOMHETENE BØR ETABLERE ET LEDERSKAPSTEAM	6
6. FASILITERING AV MØTEPUNKTER FOR DELING OG SAMARBEID GIR STOR VERDI	6
7. FOKUS PÅ INVOLVERING AV MÅLGRUPPEN OG VIRKSOMHETEN MÅ TIDLIGERE INN	6
CASE EKSEMPLER FRA PILOTPROSJEKTET	7
BORGENSONEN BARNEHAGER	7
PROSJEKT OG UTBYGGING	8
LANDØYA SKOLE	9
HAGALØKKA SKOLE	10
SYDSKOGEN SKOLE	11
HELSE, REHABILITERING OG MESTRING	11
VELFERDSFORVALTNINGEN	13

Introduksjon til piloten

I forbindelse med at nye Asker skal implementere FNs bærekraftsmål, i organisasjonen og i Askersamfunnet, meldte 9 virksomheter seg som aktuelle for å pilotere arbeidet i 2019. De 9 virksomhetene var: Kommunalteknisk avdeling, Prosjekt og utbygging, Biblioteket, Borgensonen barnehager, Hagaløkka skole, Landøya skole, Velferdsforvaltningen (tidligere Brukertorget), Helse, rehabilitering og mestring (tidligere Samfunnshelse og integrering) og Sydsbogen skole. Utenom Biblioteket og Kommunalteknisk avdeling, fullførte alle hele pilotløpet.

Prosess

«Dette har vært en spennende og morsom reise der de ansatte har sett seg selv og egen praksis i et større perspektiv». Sitat fra virksomhetsleder som deltok i prosessen.

Pilotprosjektet startet mai 2019 og ble evaluert i januar 2020. Pilotperioden besto av fem felles workshops og veiledningsmøter. Workshopene besto av faglig bærekraftspåfyll og inspirasjon, oppgaver, veiledning og erfaringsdeling på tvers av virksomhetene. Pilotene ble tilbudt veiledning i to omganger – i form av veiledningsdager der virksomhetene kunne booke seg inn på gitte tidsluker. Det var i tillegg behov for noe mer individuell veiledning, samt felles veiledning med to virksomhetsområder som ble gjennomført som enkeltstående møter. Prosessen i sin helhet ble fasilitert av Pure Consulting.

Hovedtrekkene i det pilotene gjorde i løpet av prosessen var å:

- a. Gjennomgå bærekraftsmålene og diskutere hva de betyr for virksomheten.
- b. Velge ut de tre mest relevante bærekraftsmålene for sin virksomhet.
- c. Velg ut relevante delmål fra de valgte bærekraftsmålene.
- d. Utarbeide konkrete og nye tiltak som virksomhetene skulle begynne å arbeide med i 2019 for å følge opp de valgte bærekraftsmålene (minst ett tiltak pr. bærekraftsmål).
- e. Starte på gjennomføringen av tiltakene.
- f. Evaluere tiltakene og prosessen.

Hensikten med pilotprosjektet var å utarbeide og teste ut en metodikk (design av prosess og verktøy) for å sikre implementering av FNs bærekraftsmål i organisasjonen og i Askersamfunnet. Pilotprosjektet var en bestilling fra kommunedirektøren.

Erfaringer fra pilotprosjektet

Følgende punkter er de som har vært mest gjennomgående i virksomhetenes egevalueringer og Pure sin evaluering av prosessen som helhet. Disse har blitt validert av virksomhetene i piloten igjennom diskusjon på siste fellessamling og igjennom en spørreundersøkelse i etterkant. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til alle syv virksomheter og fikk inn 10 svar – noen virksomheter hadde flere representanter som svarte (I noen av spørsmålene svarte 9 av 10).

1. Veiledning og oppfølging har vært svært viktig for at virksomhetene lykkes.
2. Det var viktig med intern forankring.
3. Å skape nyhetsfaktor har vært krevende.
4. Stort potensiale i mer samarbeid på tvers av virksomhetsområder.
5. Å prioritere tid til piloten har vært utfordrende.
6. Ledelsesengasjement har vært avgjørende.
7. Lite bevissthet rundt målgruppeinvolvering.
8. Begrensningene på hvilke bærekraftsmål virksomhetene kunne velge mellom opplevdes unødvendig.

1. Veiledning og oppfølging har vært svært viktig for at virksomhetene lykkes

Det var vanskelig å gjennomføre oppdraget uten oppfølging og veiledning. De som benyttet seg av veiledningstilbudet fikk gjort mest. I spørreundersøkelsen kommer det frem av 9 av 10 opplever at veiledningsdagene var nyttige i stor eller svært stor grad.

Under samtalen på siste fellessamling kom det også frem at det har vært avgjørende at rådgiverne som har gitt veiledning hadde tyngde innen bærekraftskunnskap for å kunne hjelpe pilotene å sette retning, samt se potensial og mulighetsrom. Det ble også nevnt at det kunne vært nyttig om rådgiverne hadde hatt mer bransjekunnskap.

2. Det var viktig med intern forankring

Det var svært nyttig for virksomhetene å etablere et team/ressursgruppe internt, slik at det ikke bare var én person som holdt i pilotprosjektet alene. Det sikret engasjement og eierskap til bærekraftsarbeidet bredt i virksomheten, noe som gjorde det lettere å lykkes med implementering. Samtidig kan arbeidet også organiseres på andre måter, så lenge man finner en god måte å involvere virksomheten på. F.eks. hadde Borgensonen barnehager ingen prosjektgruppe, men virksomhetslederen utførte prosjektet i samarbeid med lederteamet og sine 15 pedagogiske ledere, som har fungert godt.

3. Å skape nyhetsfaktor har vært krevende

Det å finne tiltak som går utover det virksomhetene allerede leverer på - altså nyhetsfaktor - var et kriterie i piloten. Dette opplevdes som krevende for flere av virksomhetene, noe som også kom tydelig frem i spørreundersøkelsen. I spørreundersøkelsen ble nyhetsfaktoren rangert som det som har vært nest mest utfordrende, etter prioritering av tid. Det var krevende å tenke nytt og lett å falle tilbake på det de allerede gjorde, fremfor å finne tiltak med nyhetsfaktor.

For noen av virksomhetene har pilotprosjektet vært mer bevisstgjørende for hvordan det de allerede gjør leverer på bærekraftsmålene, fremfor å være førende for å skape og

innføre nye tiltak. Det har absolutt vært nyttig for virksomhetene å forstå hva de allerede gjør som leverer på bærekraftsmålene. Samtidig er vi som samfunn nødt til å omstille oss, skape endringer og gjøre langt mer enn det vi allerede gjør om vi skal nå bærekraftsmålene. Derfor er nyhetsverdi avgjørende. Veiledningstilbudet til virksomhetene var svært viktig for å utfordre virksomhetene og hjelpe de tenke «ut av boksen». De som ikke klarte å skape en nyhetsverdi kom gjerne sent i gang med prosjektet, fikk ikke nok støtte fra ledelsen i virksomheten, fikk ikke nok veiledning/møtte ikke opp til veiledning og/eller klarte ikke prioritere tilstrekkelig med tid.

Når dette er nevnt, har noen av virksomhetene gitt uttrykk for at de har ulikt mulighetsrom for innovasjon. Noen av virksomhetene er regel- og forskriftsstyrte og har dermed mindre rom til nyteknning, alternative tiltak og nye samarbeidsformer. Slike faktorer begrenser muligheten for å skape nyhetsverdi og innovere på bærekraftsarbeidet. Noen av virksomheten uttrykte derfor en anbefaling om at kravet til nyteknning blir noe differensiert i neste omgang.

4. Stort potensiale i mer samarbeid på tvers av virksomhetsområder

Virksomhetene på tvers av virksomhetsområder kan hente stor verdi fra å samarbeide med hverandre og andre aktører. Det er særdeles nyttig for de ulike virksomhetene å møtes, hente inspirasjon fra hverandre, lære av hverandres erfaringer, jobbe sammen og diskutere oppgavene sammen. I spørreundersøkelsen oppga 8 av 9 at de i stor grad eller svært stor grad opplevde at det var nyttig å dele erfaringer og diskutere med de andre virksomhetene i piloten

5. Å prioritere tid til piloten har vært utfordrende

Flere har gitt uttrykk for at tid har være utfordrende gjennom prosessen, og dette ble rangert som den største utfordringen i spørreundersøkelsen. Mye av årsaken til dette er lagt til ekstraarbeid i forkant av kommunesammenslåingen. Noen opplevde også at tid var en knapphet uavhengig av sammenslåingen. En årsak til det kan være forståelsen for at dette arbeidet ikke ligger på siden av det man allerede gjør, men at det krever at man tenker helhetlig på en annen måte enn man tidligere har gjort. Bærekraftsperspektivet skal inn i måten man utøver sitt arbeid på, og ikke noe som virksomhetsområdene skal jobbe med ved siden av det de «egentlig gjør». Her så vi en økt forståelse igjennom prosessen.

6. Ledelsesengasjement har vært avgjørende

Om ikke ledelsen er med, har det vist seg at det er vanskelig å få gjennomslag. Prosessen stoppet gjerne opp fordi man ikke fikk aksept internt for å bruke tid til å jobbe for en bærekraftig utvikling av virksomhetsområdet.

7. Lite bevissthet rundt målgruppeinvolvering

Det å være klar over hvem som er målgruppen er essensielt for å sikre nyttige tiltak og at innføringen av tiltakene er vellykket. Gjennom å involvere målgruppen finner man ut hva som er viktig for målgruppene og om tiltakene fungerer for målgruppen. Piloten har viste at det var lite bevissthet rundt målgruppeinvolvering, og det virket som del av virksomhetene ikke helt forstod hva involvering handler om og forvekslet det med «informering». Fokuset på involvering kom også litt sent in i prosessen og ble ikke forklart

godt nok. 4 av 9 respondenter i spørreundersøkelsen svarte at de i liten grad har vært gode på å involvere målgruppen for tiltakene fra denne prosessen.

8. Begrensningene på hvilke bærekraftsmål virksomhetene kunne velge mellom opplevdes unødvendig

Bærekraftsmålene virksomhetene kunne velge mellom var begrenset til Askers kommunes utvalgte mål (bærekraftsmål 3, 4, 9, 11, 13 og 17) eller andre bærekraftsmål relatert til miljø (bærekraftsmål 6, 7, 12, 13, 14 og 15). I 2019 innførte Asker kommune endringer rundt hvordan virksomhetene i den nye kommunen skal tilnærme seg bærekraftsmålene fra 2020, derfor blir dette annerledes for virksomhetene som skal benytte metodikken etter pilotprosjektet. Disse virksomhetene vil ikke kunne velge ut bærekraftsmål. Med den nye kommuneplanen er det klart hvilke målsettinger de ulike virksomhetsområdene skal jobbe for å nå. Disse er i den nye planen knyttet til en bærekraftig utvikling av den nye kommunen, og tar for seg hvordan å ivareta samfunn og mennesker, miljø og klimaspørsmål på en og samme tid. Virksomhetene kommer til å levere på og måles opp mot indikatorer og delmål (i bærekraftsmålene, men også noen mål utover de 169 delmål definert av FN).

Flere av virksomhetene i piloten har gitt uttrykk for at det var bevisstgjørende å jobbe med bærekraftsmålene og at de var nyttig for å vekke interesse og skape engasjement. De hjalp mange å få et helhetlig bilde på de enkeltstående initiativ man enten hadde satt i gang, eller valgte å sette i gang i løpet av prosessen.

Pilotprosjektet har resultert i en veiledningsbok som er ment å inspirere og veilede andre virksomheter i den nye kommunen til å integrere bærekraft inn i deres kjernevirksomhet. Veilederen har blitt utviklet underveis i pilotprosjektet og bygger på erfaringene fra pilotene.

Anbefaling til videre prosess

1. Kunnskapsbygging må inkluderes – ikke bare en metodikk

Det er lett å ta for gitt at alle kjenner til FNs bærekraftsmål og bruken av disse som rammeverk i ny kommune. Erfaringene med piloten tilsier derimot at de ikke gjør dette i tilstrekkelig grad. Spørreundersøkelsen viste at 6 av 10 enten ikke hadde kjennskap til bærekraftsmålene eller hadde en viss kjennskap, men ikke fra jobbsammenheng før piloten. 9 av 9 svarte også at det i stor eller veldig stor grad har vært viktig med faglig bærekraftspåfyll for inspirasjon og motivasjon. Det å integrere bærekraft og bruke FNs bærekraftsmål aktivt inn i en virksomhet krever mye kunnskap, er en modningsprosess og må jobbes med over tid. Her er det nyttig å la virksomhetene jobbe konkret med bærekraftsmålene, ikke bare bærekraft generelt.

2. Sikre god og riktig veiledning

Vi anbefaler på det sterkeste at det etableres et team i Asker kommune som kan rådgi de ulike virksomhetsområdene i prosessen med å innføre bærekraft. Teamet bør også være gode på å se samarbeidsmuligheter og å sette sammen virksomheter som kan dra

nytte av hverandre. Dette effektiviserer prosesser og rådgivningen. I tillegg bør rådgiverne utfordre og veilede virksomhetene til å finne og skape nyhetsfaktor, slik at kommunen sikrer reelle endringer – og at resultatet blir mer enn en kartlegging av hva virksomhetene allerede gjør for å levere på bærekraftsindikatorerne. Virksomhetene trenger mer enn en innføring – de trenger også veiledning og oppfølging. For å sikre nyttig veiledning må rådgiverne ha en viss tyngde innen bærekraftskunnskap og de må tørre å utfordre.

3. La virksomhetene kartlegge hva som allerede gjøres innen bærekraft

Siden det har vært nyttig for virksomhetene å forstå hva de allerede gjør som leverer på bærekraftsmålene, bør det inkluderes i begynnelsen av en slik prosess. Dette gjør det lettere for virksomhetene å forstå og kategorisere hva de allerede gjør som leverer på bærekraftsmålene, og samtidig gi grunnlag for å finne nyhetsverdi.

4. Uffordringer med tid henger sammen med forståelse av bærekraft og må sees i sammenheng

Når det gjelder tid opplever vi at det henger sammen med forståelse. Om bærekraftig utvikling av et virksomhetsområde oppleves som "vanlig" forventet utvikling av virksomhetsområdet i tråd med kommuneplan og de mål som er satt, kan tid bli mindre utfordrende. Bærekraftstenkning må utøves som en inkludert del av det som er forventet at virksomhetene skal levere på. Lykkes man med det tror vi utfordringen med tid kan elimineres. For å lykkes med denne tilnærmingen kreves det en ledelse som er kunnskapsrik nok på området og er endringsvillig.

5. Virksomhetene bør etablere et lederskapsteam

Vi anbefaler at alle ledere har et team, noen som driver prosessen med implementering av bærekraft i virksomhetsområdet i en startfase/overgangsfase. Det er enkelt å tenke at det som gjøres allerede er bærekraftig og derfor behøver man ikke å gjøre noe mer eller noe nytt. Ved å ha noen som har et mandat til å utfordre virksomhetsområdet til å tenke nytt og ta på «bærekraftsbrillene» kan det bli enklere å identifisere og gjennomføre implementering. Erfaringen fra piloten viser at det behøver ikke å være store grep, men nye grep (asfalt-caset til Prosjekt og utbygging er et bra eksempel på dette).

6. Fasilitering av møtepunkter for deling og samarbeid gir stor verdi

Vi anbefaler at Asker kommune vektlegger gode læringsarenaer for deling av kunnskap og erfaringer til neste runde. Det kan sette fart på arbeidet blant virksomhetene. Å se hvordan andre jobber gir inspirasjon og en utfordrer virksomhetene til å ta tak. Møtepunktene vi har hatt i piloten har vært svært nyttig. Det å ta bærekraftstilnærmingen i et virksomhetsområde fra teori til praksis er for mange krevende, og det å se andre praktiske eksempler og andre som går igjennom de samme prosessene kan derfor være til stor hjelp. Møtepunkter og workshops, både på tvers av ulike virksomheter og mellom like/lignende virksomheter, bør derfor organiseres. Dette kan også bryte ned silotankegang og kan belyse nye og effektive samarbeidsmuligheter.

7. Fokus på involvering av målgruppen og virksomheten må tidligere inn

For å sikre at tiltakene er nyttige og at innføringen av de er vellykkede, er det essensielt å være klar på hvem som er målgruppen, hva som er viktig for dem og hvordan de responderer på tiltakene. Det er viktig å involvere både virksomheten (for å skape

eierskap og engasjement) og målgruppen (for å forstå hva målgruppen trenger og sikre at tiltakene fungerer) tidlig. I piloten kom fokuset på involvering litt sent i prosessen og det ble ikke forklart godt nok hva det innebærer. Vi anbefaler å trekke det inn tidligere, samt forklare hva det handler om og eksemplifisere hvordan det kan gjøres.

Under er alle syv caser fra pilotprosjektet.

Case eksempler fra pilotprosjektet

Borgensonen barnehager

Borgensonen barnehager hadde allerede satt i gang en lang rekke bærekraftstiltak og hadde opparbeidet seg mye erfaring før piloten. Under veiledningssamtalene kom det fram at det ikke ville gi særlig verdi å komme opp med nye tiltak, da de allerede gjorde veldig mye bra. Derimot kom idéen om å formidle disse tiltakene videre, slik at flere barnehager kan omsette store bærekraftsmål til gjennomførbare tiltak. En slags oversettelse for å gjøre bærekraftsmålene mer tilgjengelig for driftere av barnehager både i Asker kommune og hele landet.

Idéen er å lage en digital bærekraftsidébank for barnehager. Nyhetsfaktoren er å skape en plattform for inspirasjon til å tenke bærekraft i hverdagen. Idébanken skal inneholde alt fra små tiltak som trenger lite ressurser til større tiltak som vil trenge litt mer planlegging og ressurser. På sikt er det også tenkt at andre kan «legge inn» gode tiltak i idébanken. Alle tiltak i idébanken er utprøvd i praksis og en enkel oppskrift på hvordan man kan gjennomføre i egen barnehage lages på hvert tiltak.

Piloten har også gitt Borgensonen barnehager inspirasjon til noen nye tiltak, som f.eks. byttedag.

Borgensonen barnehager har til nå lagd skisser til plattformen (se bilde), og testet ut idéen på Arendalsuka. Etter svært gode tilbakemeldinger ble det valgt å gå videre med ideen, og det jobbes nå med å få på plass rett partner. Dette har visst seg mer krevende enn ventet.

Med spørsmål om hvilke utfordringer de har møtt og hva de har lært, svarer de:

«Vi har lært mye om egen praksis og det å tenke praktiske tiltak som kan utgjøre en forskjell. Det utfordrende er å få alle til å skjønne sammenhengen mellom egen praksis og bærekraftsmålene. For noen blir det stort og vanskelig, og vi har hatt behov for mange runder for at alle skal se sammenhengen mellom målene og praksisen og tiltakene vi gjør i barnehage».

Bilde 1. Skisse av bærekraftsidébanken.

Prosjekt og utbygging

Prosjekt og utbygging er godt i gang med å innføre minimumskrav til gjenbruk av asfalt i alle investeringsprosjekter i Asker kommune. Asker kommune har aldri hatt krav til gjenbruk ved innkjøp av asfalt tidligere og tiltaket har derfor stor nyhetsverdi. Prosjektet har også kartlagt omfanget av asfaltinnkjøp i Asker, samt CO₂-belastningen. Etter dette ble gjort var det straks enklere internt å se både mulighetsrommet og besparelsen.

De har utarbeidet minimumskrav og tildelingskriterier i anbudsgrunnlag for anskaffelse av asfalt med miljøkrav. Det som gjenstår er ekstern kvalitetssikring og implementering av minimumskravet i Asker kommune. De har planer om å kjøre et pilotprosjekt for gjenbruk av asfalt i nye Asker kommune.

Ressursgruppen har vært svært flinke til å kartlegge eksisterende kunnskap. De har vært i kontakt med Norges fremste eksperter på asfalt fra Statens Vegvesen og Veiteknisk institutt, og har besøkt en av landets mest moderne asfaltfabrikk på Steinskogen.

De har lært mye om asfalt og hvordan man kan stille miljøkrav som er allmenngyldig for andre fagfelt/anleggsmaterialer. Utfordringen de har møtt på var å gjennomføre piloten ved siden av vanlig arbeid, og finne tid for at alle i ressursgruppen kunne møtes.

Prosjektleder informerer om at ressursgruppen hadde egen heldags-workshop for å jobbe frem en løsning og har arrangert intern workshop på prosjekt og utbyggingsavdeling og presentert vår løsning.

«Vi har fått stor innsikt i asfaltarbeid. Inspirerende å oppdage at bransjen ligger foran innkjøpere. Spennende å vite at det er mulig å oppnå gode miljøresultater med enkle virkemidler ved innkjøp», skriver Yuan Tian, prosjektleder for pilotarbeidet.

Bilde 2-4: Fra befaring på asfaltfabrikk.

Landøya skole

Landøya skole har utviklet et konsept for bruk av skolen som arena for å påvirke holdninger til ansvarlig forbruk og produksjon gjennom å knytte sammen undervisning i det nye tverrfaglige temaet «bærekraft» i ny læreplan, faget utdanningsvalg samt arbeid i skolens kantine, Kafé Landøya. Det overordnede målet har vært å skape håp for framtida hos skolens elever gjennom å føle at de kan bidra i forhold til dette bærekraftsmål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon.

Piloten har hatt to parallelle løp høsten 2019. Det ene har vært å utvikle et undervisningskonsept med et 4-ukers opplegg for 9.- og 10.trinn som knytter det praktiske og teoretiske godt sammen. Høsten 2020 er oppstart for ny læreplan i grunnskolen, og Landøya skole er allerede godt i gang med dette arbeidet gjennom piloten. Bærekraftig utvikling er et tverrfaglig tema beskrevet i overordnet del av læreplanen. Gjennom arbeid med temaet skal elevene utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å ta ansvarlige valg og handle etisk og miljøbevisst i tråd med bærekraftsmål 12.

Den andre biten har vært å starte opp praktiske og konkrete handlinger. For å få til dette har klassen som til enhver tid driver skolens kafe hatt samarbeid med elever fra valgfagene «innsats for andre» og «produksjon av varer og tjenesten». Disse har bidratt med kompostering av alt av matavfall fra skolens kantine som igjen blir til jord som kafeen skal dyrke i til våren. En gruppe har gjort avtale med en lokal bedrift hvor de mottar overskuddsbrød til produksjon av krutonger og en annen gruppe har gjort avtale med lokal matbutikk og henter overskuddsfrukt og -grønt, som ellers ville blitt kastet, som elevene fryser ned til smoothie. Disse produktene serveres i kafeen.

Bilde 5-6. Overskuddsfrukt blir til deilig smoothie i stedet for å bli kastet.

Status pr nå (januar 2020) er at man er godt i gang med alle prosessene som startet høsten 2019. Skolen har mottatt innovasjonsmidler som er brukt til oppstart av jordfabrikken, samt innkjøp av drivhus som skal settes opp til våren.

Det er elevene som bidrar med produkter til kaféen gjennom sitt valgfag, og de har etablert samarbeid med lokale bedrifter.

Da Landøya skole startet prosessen med å se på bærekraftsmålene lå det allerede en forventning om at mye av det man gjorde kunne knyttes opp mot bærekraftsmålene. Utdfordringen har vært å tenke nytt og være konkrete nok i målene. De har opplevd at det finnes svært mange engasjerte mennesker som ønsker å bidra og gjøre en forskjell. Pilotprosjekt har videreutviklet seg selv med at elever på eget initiativ har kommet og spurt om å få lov til å komme med miljøvennlige bidrag til kaféen. Bærekraft er et tema som lett skaper engasjement. Det har også vært lærerikt å se hvordan andre enheter i kommunen har jobbet med bærekraftsmålene.

Det mest krevende i prosessen har vært å skape god nok sammenheng mellom arbeidet i kaféen og undervisning i bærekraftstemaet. Læreren har jobbet i to grupper – én på 10.trinn og én på 9.trinn. I skolen er alle prosesser avhengig av hverandre og det er ikke alltid heldig å kaste seg inn i noe som ikke er godt nok planlagt. Dette opplevde vi med 10.trinn som måtte i gang med utprøving av bærekraftsprosjektet sitt allerede høsten 2019. For 9.trinn som startet opp januar 2020 har det vært en annen prosess. De har hatt bedre tid til å forberede seg, samtidig som de har gjort seg erfaringer fra høstens utprøving.

Bilde 7: Fra realfagsprosjekt om insektenes liv og virke.

Hva gjelder skolens målsetning om å bruke skolen som arena for å påvirke holdninger til ansvarlig forbruk og produksjon gjennom å knytte sammen teori og praksis, så ser man at man er i ferd med å få til noe veldig bra. Prosjektet pågår fortsatt og slik det ser ut nå er det i ferd med å implementere seg i organisasjonen.

Hagaløkka skole

Gjennom et samarbeid med Borgen barnehager valgte Hagaløkka skole felles mål for prosjektet, hvilke bærekraftsmål de skulle jobbe med og hvilke tiltak de skulle ha dette året. Skolen fant ut at de skulle bruke mål, læringsaktiviteter og tiltak som de allerede hadde beskrevet i deres miljøhandlingsplan til grønt flagg. I tillegg har de mange læringsaktiviteter gjennom året som de innlemmer i deres arbeid som bærekraftspilot. Dermed var det ingen nyhetsfaktor ved tiltakene.

Hagaløkka skole har spesielt jobbet med FNs bærekraftsmål: 4 God utdanning, 3 God helse, 12 Ansvarlig forbruk og produksjon, og 13 Stoppe klimaendringene.

Som et tiltak innen "god utdanning" har de tiltaket "grønt flagg med bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid for en bærekraftig utvikling". Her involverer de flere fag og årlige prosjektuger. Årets tema for realfagsprosjektene er 1) "Insektenes liv og virke – med vekt på bienes livssyklus og oppgaver i økosystemet", og 2) "Plast i naturen – plast i havet", med deltakelse i strandryddedagen våren 2020. Arbeid med bærekraftsmålene og grønt flagg handler om bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid for en bærekraftig utvikling.

Hagaløkka gjennomførte prosjekt-uke om bier og insekter. Her var det stort engasjement, mange gode læringsaktiviteter og mye læring. Dette ble presentert på høstfest i november for foreldre og foresatte.

Sommeren 2018 fikk skolen innovasjonsmidler til å sette i gang deres "hage med mat i". Dette har blitt veldig vellykket, og de fortsetter arbeidet til våren i 2020. Her har de også hatt et samarbeid med Stordammen.

Erfaringer: Planleggingen og organiseringen av piloten har det vært bevisstgjørende for hvor mange temaer og aktiviteter skolen gjør som faktisk er en del av FNs bærekraftsmål. Samtidig er det viktig at dette arbeidet ikke bare blir aktiviteter og prosjekter som skal skje over en kort periode, men integreres i årsplanene. Planene må legges i begynnelsen av skoleåret, og det er fint å kunne integrere flere fag i arbeidet. Det er viktig at det er forankret i både læreplan, virksomhetsplan og årsplanene, og at man ser sammenhengen mellom flere fag. Det ligger en utfordring i at personalet synes det blir mye arbeid som ikke direkte handler om kjernevirksomheten, men innholdet er helt klart innenfor det som står beskrevet i læreplanen og den overordnede delen.

Sydeskogen skole

Sydeskogen skole utviklet ingen nye løsninger opp mot pilotprosjektet, men derimot arbeidet med flere planlagte og eksisterende prosjekter.

- Skolen jobber med å utvikle bærekraftig opplæring i forbindelse med bl.a. veksthus. Alle trinn i gang med trinnplaner knyttet til veksthuset.
- Her jobber et trinn med hvordan en kan bygge Aquaponics med eksisterende materialer. Modellen skal vise hvordan fisker gir næring til planter og omvendt. Elevene på 7.trinn er i ferd med å ferdigstille sine modeller for Aquaponics, og de skal etterhvert ha utstilling.
- Det er utviklet en trinnplan for hva hvert enkelt trinn skal jobbe med i forhold til bærekraftig utvikling. Skolen har også inngått avtale med en leverandør av humlehotell.

Erfaringer: Sydeskogen skole har erfart at FNs bærekraftsmålene engasjerer elevene. Det har vært utfordrende å velge tre mål, spesielt ettersom elevene ofte har et mer globalt syn på hva som er viktig enn hva de voksne har. Elevene på 5. – 7.trinn har jobbet med å si noe om hvilke mål de tenker er viktige. Lærerne har også jobbet med dette. Det har også vært en utfordring å omlegge praksis for å tilpasse seg til en annen tenkning. Skolen ønsker å gjøre barna i stand og gi forståelse for at de kan bidra. Å jobbe med bærekraftsmålene har opplevdes svært bevisstgjørende.

Videre er det også et behov for å jobbe enda mer i forhold til hva bærekraftsarbeidet egentlig innebærer, og hvordan man klarer å finne nyhetsfaktorer.

Helse, rehabilitering og mestring

Pilotprosjekt har fokusert på målet om å øke vaksineringsen hos friske eldre over 65 år med 5 % i Asker kommune, gjennom influensavaksinasjonsprogrammet. Målet til WHO er på 75%, og det er ingen kommuner i Norge som har nådd dette målet ennå.

Influensavaksinasjonsprogrammet er en del av det nasjonale vaksinasjonsprogrammet i Norge. Den relevante influensasesongen varer fra oktober 2019 til mars 2020. (På grunn av kommunesammenslåing vil det fra 01.01.2020 inkludere Hurum og Røyken, som ligger under landsgjennomsnittet for influensavaksinerings). Det er altså et betydelig arbeid som er utført og som gjenstår for å nå målet til WHO på 75%.

I pilotprosjektet har man fokusert på FNs bærekraftsmål 3 helse og delmål 3.8, samt 17 samarbeid. Den foreslåtte løsningen har vært bedre samarbeid med interne og eksterne organisasjoner, som sammen bidrar til å øke influensavaksineringen til friske personer over 65 år. Nye samarbeidsformer med internt og eksterne aktører er nyhetsfaktoren.

Følgende initiativ ble tatt med tanke på arbeidet med pilotprosjektet:

- Tok kontakt med Viken fylkeskommune for å starte et prosjekt der flere kommuner kan samarbeide, men Viken ønsket å avvente dette inntil ny fylkeskommune er på plass.
- Tok kontakt med Næringsjef i kommunen for å høre hvordan man kan samarbeide med næringslivet, men Kommunen opplevde dette som et etisk dilemma og samarbeidet med næringslivet tas opp igjen på et senere tidspunkt.
- Tatt kontakt vedrørende SMS-utsending fra kommunen til alle innbyggerne, dette ble avslått.
- Derimot ble det gjort avtale med kommunens innbyggertorg på Heggedal og på Borgen. Høsten 2019 har man derfor vaksinert på innbyggertorg i tillegg til vaksinasjonskontoret. Dette budskapet ble formidlet i media, Workplace, mail til fastleger, innlegg på innbyggertorg og fra person til person. Dette var en positiv erfaring.

Erfaringer: Ansatte har vært motivert for å bidra til å øke influensavaksineringen. Samtidig var det et ønske å ha kommet enda lenger i utvidelsen (gjennomføringen) pr.31.12.2019. Pilotprosjekt var avhengig av vaksineleveranse for å gjennomføre det konkrete tiltaket. Det kom varsel fra Folkehelsen om at vaksiner ikke ville bli levert før medio november. Dette gjorde planleggingen noe usikker.

Siden innbyggertorget er kommunalt kunne man benytte det lokale nettet. De lokale datamaskinene på innbyggertorgene kan brukes til å registrere vaksiner i journal. Betalingsterminal ble lånt av regnskapsavdelingen, slik at innbyggerne kunne betale på stedet. Disse praktiske løsningene har åpnet opp muligheter for å jobbe nært innbyggerne i samarbeid med innbyggertorgene også ved senere anledninger.

Erfaringene fra piloten viser også at det er utfordrende å finne og utvikle nye samarbeidspartnere. Mange gode forslag ble vurdert i denne perioden, som man ikke kom i mål med. Samtidig er det også en viktig erfaring at det tar lang tid å etablere noe nytt sammen med andre internt og eksternt, og viktigheten av å sette av tid og tenke nye muligheter som er gjennomførbare.

FNs bærekraftsmål vil bli brukt som grunnlagsdokument i etableringen av den nye kommunen. Etersom flere av de ansatte har blitt kjent med anvendelsen av FNs Bærekraftsmålene, har man fått økt forståelse og målene vil være med i det daglige arbeide på flere områder i tiden fremover. Den økte forståelsen gjør det enklere å inkludere bærekraftsmålene på andre områder i avdelingen. Prosjektet har også vært nyttig som følge av at avdelingen bringer sin læring og erfaring inn i ledergruppen, i virksomheten, og gir opplæring til de øvrige avdelingslederne i hvordan jobbe med konkrete prosjektet innenfor FNs bærekraftsmål. Arbeidet med vaksineprogrammet vil fortsette fremover.

Velferdsforvaltningen

For å møte morgendagens utfordringer på en god måte, er det nødvendig å organisere tjenestetilbudet i Velferdsforvaltningen på en annen måte enn den organiseringen som er i dag. I piloten har Velferdsforvaltningen hatt fokus på tre løsninger: Nytt avdeling-mottak, ny nettside med ny henvendelsesmåte for tjenester, og velferdsteknologi (se mer informasjon nedenfor). Samtidig er det viktig å påpeke at disse løsningene Velferdsforvaltningen planla å gjennomføre uansett, og derfor har nyhetsfaktoren vært begrenset.

- Mottaksavdeling: Velferdsforvaltningen oppretter en egen mottaksavdeling med oppstart i januar 2020. I den nye avdelingen vil tankesettet fra Aalborg-modellen være til inspirasjon; fokus på rehabilitering, en strukturert investeringstankegang, økt samhandling på tvers av faggrupper, økt bruk av velferdsteknologi.
- Nettside: Innbyggere i Asker kommune med utfordringer innen helse, økonomi og bolig kan henvende seg til Velferdsforvaltningen elektronisk. Arbeidet med ny nettside der man på en enkel måte både kan orientere seg om frivillig- og lavterskeltilbud og/eller rette en henvendelse om ønsket kontakt med mottaket, er i gang.
- Velferdsteknologi: En arbeidsgruppe har jobbet med å skissere et forslag til hvordan implementere GPS som en ny tjeneste i nye Asker fra 2020. Arbeidsgruppen ser viktigheten av å skape nye tjenester (fremme velferdsteknologi) for å øke innbygger sin livskvalitet, samt muligheten for at innbygger kan bo hjemme lengst mulig i samarbeidd med både innbygger og pårørende.

Velferdsforvaltningen påpekte at det å jobbe for å omgjøre FNs bærekraftmålene til praksis har vært en spennende og annerledes måte å jobbe på, som gir en ekstra dimensjon til diskusjoner rundt ressursbruk og faglig kvalitet. Samtidig blir det nevnt at det har vært utfordrende å være bærekraftspilot i 2019 ettersom Kommunedirektøren var klar på at det ikke skulle igangsettes noe nytt i 2019 på grunn av kommunesammenslåing. Det har ikke vært lett å drive innovasjon i en tid der alle er fokusert på å få på plass riktig drift inn i ny kommune, samtidig som dette er et naturlig tidspunkt for å sikre endring i tråd med bærekraftsmålene. Videre har denne erfaringen også vist at mange synes det er uvant å koble bærekraft til driften. Målene man har kommet frem til ble sett på som innovative for egen drift, men det kreves forkunnskap om tradisjonell forvaltning for å forstå at det er innovasjon. Samtidig innebærer disse målene store prosesser med mange involverte, noe som gjør det krevende å holde oversikt over status.